

Quick-scan Flora- en Faunawet zwembad Kromme Rijn Utrecht

Definitief

Opdrachtgever:

Peutz b.v.
t.a.v. Dhr. Ir. K.V. van der Nat
Postbus 696
2700 AR ZOETERMEER

Opdrachtnemer:

Eelerwoude Noord
Venekoterweg 54
8431 HH OOSTERWOLDE
T (0516) 52 30 62
F (0516) 52 33 16
E noord@eelerwoude.nl
I www.eelerwoude.nl

Project nr. 3641

<i>Opgesteld door</i>	<i>Gecontroleerd</i>	<i>Datum</i>
T.M. Dolstra	Olaf Slakhorst	02-06-09

INHOUDSOPGAVE

1. QUICK-SCAN FLORA- EN FAUNAWET HERINRICHTING ZWEMBAD KROMMERIJN.....	2
1.1 Aanwezigheid van beschermde soorten beoordeeld	2
2. HERINRICHTINGSVOORNEMEN	3
2.1 Zwembad gemoderniseerd	3
2.2 Flora- en Faunawet	4
3. SOORTBESCHERMING.....	5
3.1 Eén veldbezoek afgelegd	5
3.2 Enkele beschermde soorten aanwezig	5
3.2.1 Geen beschermde planten aangetroffen.....	5
3.2.2 Geen vaste broed-, rust- en verblijfplaatsen van vogels vast gesteld.....	5
3.2.3 Leefgebied beschermde grondgebonden zoogdieren	6
3.2.4 Mogelijk jachtgebied vleermuizen	6
3.2.5 Geschikt gebied voor algemeen voorkomende amfibieën	6
3.2.6 Gebied ongeschikt voor reptielen	6
3.2.7 Gebied ongeschikt voor vissen	7
3.2.8 Overige beschermde soorten niet aangetroffen	7
4. GEEN ONTHEFFING NOODZAKELIJK, MITS.....	8
4.1 Geen beschermde soorten verwacht	8
4.2 Nader onderzoek naar vleermuizen noodzakelijk.....	8
4.3 Vogels.....	8
4.4 Advies.....	8
4.5 Afbakening.....	8

LITERATUURLIJST

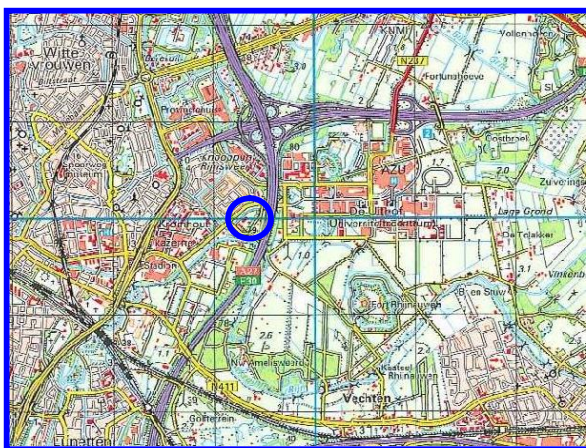
BIJLAGE 1: WETGEVING

1. QUICK-SCAN FLORA- EN FAUNAWET HERINRICHTING ZWEMBAD KROMMERIJN

1.1 Aanwezigheid van beschermde soorten beoordeeld

In verband met het voornemen tot het herinrichten van het zwembad de Kromme Rijn in Utrecht heeft Eelerwoude, in opdracht van Peutz bv, in deze dhr. K. van der Nat te Zoetermeer, een quick-scan in het kader van de Flora- en faunawet uitgevoerd. Op 7 april 2009 is een oriënterend veldbezoek uitgevoerd. Doel van dit veldbezoek is om een beeld te krijgen van de aanwezige habitats en de daar voorkomende beschermde dier- en plantensoorten. Op basis van de resultaten van dit veldbezoek en de bij Eelerwoude aanwezige gegevens uit verspreidingsatlassen, worden uitspraken gedaan over de (mogelijke) effecten van de voorgenomen plannen op beschermde soorten en de eventueel noodzakelijk te nemen vervolgstappen. Voor deze quick-scan is geen soortgerichte inventarisatie uitgevoerd.

De ligging van de locatie is weergegeven in figuur 1.

Figuur 1. Ligging plangebied (blauwe cirkel) aan de rand van de woonkern Utrecht (Bron: topografische atlas 1:25.000).

2. HERINRICHTINGSVOORNEMEN

2.1 Zwembad gemoderniseerd

Het plangebied “zwembad de Kromme Rijn” is gelegen aan de zuidoostkant van het stadsdeel Hogeland-Wilhelminapark in de stad Utrecht. Ten oosten van het plangebied ligt de autosnelweg A27 en het stadsdeel Uithof. Ten zuiden van het plangebied bevindt zich het parkeerterrein en loopt het riviertje de Kromme Rijn.

In de huidige situatie is het plangebied in gebruik als buitenluchtzwembad. Om ook in de winterdag gebruik te kunnen maken van het grote bad, is een overkapping in de vorm van een tent geplaatst die met behulp van een luchtconstructie omhoog wordt gehouden. De gebouwen en toegangspoort zijn verouderd en voldoen niet meer aan de huidige kwaliteitseisen. De toegangspoort is een lang ijzeren hekwerk met daar boven een luifel. Het kassagebouwje is van hout opgetrokken. De garderobe, kleedruimten en sanitairgebouwen zijn uit steen opgetrokken en voorzien van platte daken. Het kantoorgebouw van de beheerder en badmeesters is eveneens een stenen gebouw, voorzien van een plat dak. Dit gebouw is aan het huis van de directe burens gebouwd. Naast het beheerdergebouw staat een houten paviljoen. De dakbedekking bestaat uit golfplaten. Buiten de hekken is rechts voor het zwembad een bewaakte fietsenstalling aanwezig met een bijbehorend houten gebouwje. Recht voor het zwembad is een kleine parkeerplek. Onderstaande foto's geven een impressie van het plangebied.

Foto 1. Ingang zwembad.

Foto 2. Garderobe en sanitair gebouw.

Foto 3. Beheerdergebouw.

Foto 4. Grote bad is tijdelijk overdekt met tent.

Het plangebied is gelegen op circa 13 kilometer vanaf verschillende Natura 2000 gebieden. Het gaat hierbij om de Natura 2000 gebieden “Uiterwaarden Lek” (Habitatrichtlijngebied) ten zuidwesten van Utrecht en “Kolland & Over-

langbroek" (Habitatrichtlijngebied) ten zuidoosten van Utrecht.

Het dichtst bij gelegen gebied dat valt onder de EHS, is gelegen op circa 100 meter vanaf het plangebied. Het betreft hier het stroomdal van de Kromme Rijn.

Ten behoeve van de herinrichtingmaatregelen zullen de huidige gebouwen worden afgebroken. Hiervoor komen nieuwe gebouwen voor terug die aan de eisen van de huidige tijd voldoen. De thans aanwezige fietsenstalling wordt omgevormd tot extra parkeergelegenheid met 203 parkeerplaatsen. De parkeergelegenheid voor de ingang wordt omgevormd tot een fietsenstalling met een capaciteit voor 1000 fietsen.

De recreatieve onderdelen van zwembad de Kromme Rijn vallen buiten de herinrichtingsplannen.

Foto 5. Paviljoen.

Foto 6. Huidige fietsenstalling.

Foto 7. Overzicht plangebied.

2.2 Flora- en Faunawet

De Flora- en faunawet hanteert een driedeling in beschermingscategorieën:

1. tabel 1-soorten: de meest algemene soorten waarvoor een vrijstellingsregeling geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen. Dit betekent dat voor deze soorten geen ontheffing hoeft te worden aangevraagd.
2. Tabel 3-soorten: strikt beschermde soorten: de Habitatrichtlijnsoorten en een selectie van de zwaardere categorieën van de Rode Lijst
3. Tabel 2-soorten: een tussencategorie, de resterende beschermde soorten. Hiervoor geldt een vrijstelling wanneer wordt gehandeld volgens een goedgekeurde gedragscode. In andere gevallen kan voor deze soorten een ontheffing noodzakelijk zijn.

Vogels nemen in de Flora- en faunawet een bijzondere positie in. Vogels worden tijdens het broedseizoen beschermd door de Flora- en faunawet. Voor het aantasten van broedende vogels geldt een zware toets vergelijkbaar met tabel 3-soorten. Daarnaast zijn voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van een aantal vogelsoorten jaarrond beschermd (mits niet definitief verlaten). Het betreft nesten van spechten, uilen en boombewonende roofvogels.

Voor een nadere toelichting op de Flora- en faunawet wordt verwezen naar de bijlage.

Een toetsing aan de Natuurbeschermingswet 1998 maakt geen deel uit van de opdracht.

3. SOORTBESCHERMING

3.1 Eén veldbezoek afgelegd

Het veldbezoek is uitgevoerd op 7 april 2009. Dit bezoek heeft overdag plaatsgevonden. Het veldbezoek is erop gericht om te beoordelen of het plangebied geschikte biotopen bevat voor beschermde dier- en plantensoorten. Hiervoor is het plangebied en de nabije omgeving hiervan onderzocht op potentiële leef- en groeiplaatsen van beschermde dier- en plantensoorten.

Naast de informatie die verkregen is door middel van het veldbezoek, is gebruik gemaakt van vrij opvraagbare gegevens van het Natuurloket. Verder is van bestaande literatuur (verspreidingsatlassen e.d.) gebruik gemaakt. Er zijn geen gegevens aangekocht van bijvoorbeeld PGO's (Particuliere Gegevensverzamelende Organisaties).

3.2 Enkele beschermde soorten aanwezig

3.2.1 Geen beschermde planten aangetroffen

Het plangebied is grotendeels gelegen in kilometerhok 139-454. Uit gegevens van het Natuurloket (1975-2007) blijkt, dat het kilometerhok goed is onderzocht op vaatplanten. Natuurloket maakt melding van 3 tabel 1 soorten, 3 tabel 2/3 soorten en 4 rode lijst soorten. De Atlas van de Nederlandse Flora toont diverse beschermde- en/of Rode lijstsoort voor de directe omgeving van dit kilometerhok. Deze atlas is reeds verouderd (1980-1989), maar de gegevens lijken compleet.

Tijdens het veldbezoek zijn binnen het plangebied algemene en veelal pioniersvegetaties aangetroffen, welke groeiden tussen de bestratingen en in de borders. Dit betroffen o.a. soorten als vroegeling, straatgras, gewone ereprijs, kleine veldkers, Canadese fijnstraal en paarse dovenetel. Het grasveld bestaat uit algemene

vegetaties die kenmerkend zijn voor gazons. Dit betreffen soorten als straatgras, veldbeemdgras, madeliefje, witte klaver en paardenbloem. Er zijn binnen het plangebied houtige vegetaties aanwezig in de vorm van struiken of bomen. De opgaande bomen; veelal solitairen, zijn soorten als ruwe berk, gewone esdoorn, meidoorn en Hollandse iep. De hagen en vakbeplantingen bestaan veelal uit soorten als *Lonicera nitida*, *Berberis 'Julianae'*/'tunbergii', *Mahonia japonica* en *Prunus laurocerasus*.

Beschermde plantensoorten binnen zijn niet aangetroffen en worden op basis van de aangetroffen biotopen evenmin verwacht, aangezien geschikte groeiplaatsen ontbreken.

3.2.2 Geen vaste broed-, rust- en verblijfplaatsen van vogels vast gesteld

Uit gegevens van het Natuurloket (1996-2007) blijkt, dat het kilometerhok 139-454 niet is onderzocht op broedvogels. Het kilometerhok is niet onderzocht op watervogels. Er zijn geen beschermde of rode lijstsoorten vastgesteld.

Tijdens het veldbezoek zijn binnen het plangebied enkele algemene vogelsoorten aangetroffen. Dit betroffen o.a. soorten als houtduif, vink, merel, winterkoning, koolmees en kauw. Van de houtduif, ekster en winterkoning zijn tevens zijn nesten in aanbouw aangetroffen aan de rand net buiten het plangebied.

Buiten het plangebied zijn tevens soorten als zwarte kraai, roodborst en grote bonte specht waargenomen.

Mogelijk maakt het plangebied deel uit van het voortplantingsgebied van de verschillende aangetroffen vogelsoorten.

Vaste broedplaatsen die jaarrond worden gebruikt door uilen, spechten en roofvogels zijn binnen het plangebied niet aangetroffen.

3.2.3 Leefgebied beschermde grondgebonden zoogdieren

Uit gegevens van het Natuurloket (1997-2007) blijkt dat het kilometerhok 139-454 niet is onderzocht op zoogdieren. Deze gegevens zijn redelijk recent. Verspreidingsgegevens afkomstig uit verschillende publicaties tonen aan, dat er in de directe omgeving van het plangebied geen zwaar beschermde grondgebonden zoogdieren zijn aangetroffen.

Tijdens het veldbezoek zijn enkele bewoningsporen aangetroffen die er op duiden dat het plangebied wordt gebruikt door diverse (spits-)muizen. Daarnaast zijn er enkele molshopen aangetroffen. Het konijn kan zich binnen en direct rond het plangebied goed handhaven. Er zijn tijdens het veldbezoek diverse exemplaren waargenomen. Het plangebied is ongeschikt voor algemene soorten als ree en haas doordat in het plangebied met name in de zomermaanden te veel menselijke activiteit is.

Op basis van de aangetroffen omgevingskwaliteiten is het te verwachten, dat het plangebied wordt gebruikt als leef- en jachtgebied door algemene beschermde zoogdiersoorten als egel en kleine marterachtigen. Strikt beschermde soorten als waterspitsmuis en noordse woelmuis zijn op basis van de aangetroffen omgevingskwaliteiten te verwachten, omdat voor deze soorten geschikte habitats aanwezig zijn. Nader onderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten in het plangebied is niet nodig.

3.2.4 Mogelijk jachtgebied vleermuizen

Uit gegevens van het Natuurloket (1997-2007) blijkt, dat het kilometerhok 139-454 niet is onderzocht op vleermuizen. Uit de Atlas van de Nederlandse vleermuizen (1986-1993) blijkt dat er enkele soorten vleermuizen zijn vast gesteld in uurhok 31-58, waarbinnen het plangebied ligt. In dit uurhok zijn de soorten rosse vleermuis, laatvlieger en gewone dwergvleermuis aangetroffen.

Binnen het plangebied zijn gebouwen en/of bomen aanwezig die worden gesloopt of gekapt. Er zijn geen voor vleermuizen geschikte lijkende verblijfplaatsen aanwezig binnen het

plangebied. De gebouwen zijn geïnspecteerd op de mogelijke aanwezigheid van toegangen tot voor vleermuizen geschikte ruimten, deze zijn niet zijn aangetroffen. Mogelijk foerageren de rosse vleermuis, de laatvlieger en de gewone dwergvleermuis boven en langs de beplantingen van het zwembad.

Vleermuizen ondervinden geen nadelige effecten door het herinrichtingvoornemen, omdat er geen geschikte verblijfplaatsen worden vernietigd. Voor foeragerende vleermuizen wordt het foerageergebied vergroot.

3.2.5 Geschikt gebied voor algemeen voorkomende amfibieën

Uit gegevens van het Natuurloket (1992-2007) blijkt, dat het kilometerhok 139-454 slecht is onderzocht op amfibieën. Uit de gegevens van het RAVON Waarnemingenoverzicht 2006 blijkt er in het uurhok 31-58 4 tabel 1 soort te zijn aangetroffen.

Het plangebied biedt beperkt mogelijkheden voor amfibieën als landhabitat. Mogelijk vinden amfibieën als kleine watersalamander, gewone pad en bruine kikker een overwinteringplek in muizenholen in de windsingel rond het terrein van het zwembad. Het enige open water binnen het plangebied, zijn de zwembaden. Deze zijn echter ongeschikt voor amfibieën als leefgebied. Er zijn tijdens het veldbezoek geen amfibieën aangetroffen in het plangebied.

Op basis van de aangetroffen omgevingskwaliteiten worden er geen beschermde amfibiesoorten binnen het plangebied verwacht omdat geschikte habitats ontbreken. Het herinrichtingvoornemen heeft geen nadelig effect op populaties van amfibieën.

3.2.6 Gebied ongeschikt voor reptielen

Uit gegevens van het Natuurloket (1992-2007) blijkt, dat het kilometerhok 139-454 matig is onderzocht op reptielen. Er is 1 tabel 2/3 soort en 1 rode lijst soort vast gesteld. Deze gegevens zijn redelijk recent. Uit de gegevens van het RAVON Waarnemingsoverzicht 2006 blijkt er één soort reptiel is aangetroffen binnen uurhok 31-58. Mogelijk maakt het stroomdal

van de Kromme Rijn deel uit van het leefgebied van de ringslang.

Het plangebied biedt geen mogelijkheden voor reptielen als landhabitat. Er bevinden zich in het plangebied geen omstandigheden (bijv. composthoop), welke geschikt zouden kunnen zijn als voortplantingsbiotoop van reptielen.

Op basis van de aangetroffen omgevingskwaliteiten worden er geen beschermde reptielsoorten binnen het plangebied verwacht.

de of rode lijstsoorten zijn niet aangetroffen tijdens het veldbezoek.

De overige in de Flora- en faunawet opgenomen (strikt beschermde) soorten zijn dusdanig zeldzaam en grotendeels gebonden aan specifieke biotopen zoals heide, hoogveen, laagveen en beken, dat het onwaarschijnlijk is dat het plangebied voor deze soorten een functie vervuld.

3.2.7 Gebied ongeschikt voor vissen

Uit gegevens van het Natuurloket (1992-2007) blijkt, dat het kilometerhok 139-454 redelijk is onderzocht op vissen. Natuurloket geeft aan, dat er 1 tabel 2/3 soort, 1 habitatrichtlijnsoort en 1 rode lijstsoort is vast gesteld. Uit de gegevens van het RAVON Waarnemingenoverzicht 2006 blijkt er in het uurhok 31-58 circa 13 vissoorten zijn vast gesteld. Hieronder bevinden zich het vetje (rode lijstsoort), kleine modderkruiper en biermpje (tabel 2 soorten).

Het plangebied biedt geen mogelijkheden voor vissen als leefgebied en voortplantingsplek. Watergangen binnen het plangebied ontbreken.

Op basis van de aangetroffen omgevingskwaliteiten worden er geen vissoorten binnen het plangebied verwacht omdat geschikte habitat ontbreekt. Het herinrichtingvoornemen heeft geen nadelig effect op populaties van beschermde vissen.

3.2.8 Overige beschermde soorten niet aangetroffen

Uit gegevens van het Natuurloket (1993-2008) blijkt, dat het kilometerhok 139-454 niet is onderzocht op overige soortgroepen met uitzondering van de groep van Libellen. Er zijn in dit kilometerhok 3 soorten libellen van de rode lijst aangetroffen.

Tijdens het veldbezoek zijn enige algemene diersoorten uit de overige soortgroepen aangetroffen. Dit betroffen soorten uit de groepen van hommels en loopkevers. Zeldzame, bescherm-

4. GEEN ONTHEFFING NOODZAKELIJK, MITS...

4.1 Geen beschermde soorten verwacht

Naar aanleiding van deze quick-scan Flora- en faunawet wordt geconcludeerd dat het plangebied deel uitmaakt van het leefgebied van een beperkt aantal beschermde soorten. Door het herinrichtingvoornemen wordt het leefgebied en de verblijfplaatsen van enkele algemeen voorkomende tabel 1-soorten verstoord of vernietigd. Negatieve effecten op populaties van deze algemene soorten worden niet verwacht.

Men dient bij de ruimtelijke ontwikkeling de zorgplicht in acht te nemen (zie bijlage 1).

Het herinrichtingvoornemen zal voor diverse voorkomende soorten flora en fauna geen negatief effect hebben op het voorkomen van de soorten.

4.2 Nader onderzoek naar vleermuizen noodzakelijk

Vleermuizen kunnen mogelijk gebruik maken van het plangebied als foerageergebied. Er worden mogelijk verblijfplaatsen vernietigd t.b.v. het herinrichtingvoornemen (gebouwen worden gesloopt). De herinrichtingwerkzaamheden zullen overdag plaats vinden, waardoor er geen (licht-)verstoring van vleermuizen plaatsvindt. Een nader onderzoek naar het terreingebruik van vleermuizen binnen het plangebied moet uitsluitel geven of een ontheffing voor het verstoren van vleermuizen en het aantasten van diens habitat noodzakelijk is.

4.3 Vogels

Voor alle beschermde, inheemse (ook de algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt vanuit de Flora- en Faunawet een verbod op handelingen die nesten of eieren beschadigen of verstoren. Ook handelingen die een vaste rust- of verblijfplaats van beschermde vogels verstoren, zijn niet toegestaan. In de praktijk betekent dit dat verstorende werkzaamheden zoals het afbreken van gebouwen alleen buiten het broed-

voortplantingsseizoen (dat i.v.m. de aanwezigheid van vogels, zoals merel en vink loopt van half maart tot medio juli) uitgevoerd mogen worden. Wanneer de werkzaamheden buiten het broedseizoen worden uitgevoerd is voor vogels geen ontheffing noodzakelijk (LNV verleent ook zelden een ontheffing voor het verstoren van broedende vogels). Indien de werkzaamheden voor aanvang van het broedseizoen beginnen en constant doorgaan tijdens het broedseizoen, hoeft er eveneens geen ontheffing te worden aangevraagd.

4.4 Advies

Er worden binnen het plangebied nieuwe gebouwen gerealiseerd. Tijdens de bouw kan er voor gekozen worden om vleermuisvriendelijk te gaan bouwen, door spouwmuren niet te isoleren en verspreid stootvoegen boven in de muur iets ruimer te houden en open te laten. Andere optie is het inmettelen van vleermuis-kasten.

Ook kunnen nestgelegenheden voor vogels gecreëerd worden, door ruimte en toegang tot onder het dak open te laten, ten gunste van huismussen en mogelijk gierzwaluwen.

Toepassen van naar beneden gerichte en strooilight verminderende armaturen t.b.v. de aan te brengen verlichting geniet de voorkeur. Dit komt ten gunste aan nachttactieve roofdieren, zoals vleermuizen en uilen, welke gevoelig zijn voor verlichting.

4.5 Afbakening

De initiatiefnemer of opdrachtgever is verantwoordelijk voor het gebruik van de rapportage. Eelerwoude aanvaardt dan ook geen aansprakelijkheid voor de inhoud, interpretaties of conclusies indien gebruik wordt gemaakt van deelaspecten van deze rapportage zonder verwijzing naar de volledige rapportage. Bovendien aanvaardt Eelerwoude geen aansprakelijkheid voor kosten en vertraging die optreden als gevolg van het voorkomen van beschermde flora en fauna.

LITERATUURLIJST

Koninklijke Vermande, 1999-2007, *Planten en dieren, Flora- en faunawet, band 1, 2, 3 en 4*, SDU Uitgeverij, Den Haag

Limpens, H., K. Mostert, W. Bongers, 1997, *Atlas van de Nederlandse vleermuizen*, KNNV-uitgeverij, Utrecht

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2004, 501 *Algemene Maatregel van Bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen*, Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden.

RAVON, 2007, nr. 27 jaargang 9 nummer 3, *Waarnemingsoverzicht 2006*, Drukkerij HPC, Arnhem

Gebruikte websites

www.minlnv.nl

www.ravon.nl

www.sovon.nl

www.floron.nl

www.vzz.nl

www.telmee.nl

www.waarneming.nl

www.natuurloket.nl

BIJLAGE 1: WETGEVING

Inleiding

Per 1 april 2002 is de Flora- en faunawet in werking getreden. In deze wet, gepubliceerd op 14 juli 1998 in het Staatsblad 402, is de soortbescherming geregeld van in Nederland inheemse in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. De wet sluit aan op de Europese natuurregeling (Natura 2000). De wet is in plaats gekomen voor de Jachtwet, de Vogelwet 1936, de soortenparagraaf uit de Natuurbeschermingswet, de Wet bedreigde uitheemse dier- en plantensoorten en de soortbeschermingscomponent uit de Europese Habitatrichtlijn en de Europese Vogelrichtlijn. Deze Europese soortenbescherming heeft met de Flora- en faunawet dus een Nederlandse vertaling gekregen.

Zorgplicht

De Flora- en faunawet gaat over de bescherming van ongeveer 500 planten- en diersoorten, van de 36.000 soorten die in Nederland voorkomen. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij-principe'). Centraal staat hierbij de zorgplicht, wat inhoudt dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten en hun leefomgeving. De wet erkent hierbij de intrinsieke waarde van de in het wild voorkomende dier- en plantensoorten. Alle soorten hebben een eigen rol in het ecosysteem en dragen bij aan de biodiversiteit. Dat betekent dat voor de wet alle dieren en planten van onvervangbare waarde zijn en dat daar dus zorgvuldig mee omgegaan moet worden. Het gevolg is onder andere, dat iedereen die redelijkerwijs weet of kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor beschermde dier- of plantensoorten worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten, dan wel naar redelijkheid alle maatregelen te nemen om die gevolgen te voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

Beschermde soorten

Via de Flora- en faunawet worden de volgende planten- en diersoorten beschermd:

- ruim 100 inheemse plantensoorten die van nature in Nederland in het wild voorkomen;
- alle soorten vogels die van nature op het grondgebied van de lidstaten van de EU in het wild voorkomen;
- alle zoogdieren die van nature in Nederland in het wild voorkomen, met uitzondering van bruine rat, zwarte rat en huismuis;
- alle amfibieën en reptielen die van nature in Nederland in het wild voorkomen;
- vissen, en schaal- en schelpdieren voor zover ze niet onder de Visserijwet vallen;
- bepaalde soorten insecten (bijvoorbeeld vlinders, libellen en mieren);

Als beschermde inheemse soort kunnen door middel van algemene maatregel van bestuur worden aangewezen. Het gaat om soorten die van nature in Nederland voorkomen en: die in hun voortbestaan bedreigd of gevaar lopen in hun voortbestaan bedreigd worden; mogelijk in hun voortbestaan bedreigd worden door overmatige benutting en die uit Nederland zijn verdwenen, maar waarvan de kans op terugkeer reëel is.

Verbodsbepalingen

Om de instandhouding van de wettelijk beschermde soorten te waarborgen, moeten negatieve effecten op die instandhouding voorkomen worden. Welke negatieve effecten dat precies zijn, kan niet in een lijst opgesomd worden. Dat is afhankelijk van soort, locatie en aard van de ingreep. Om die bescherming toch enigszins concreet te maken, zijn een aantal voor planten en dieren schadelijke handelingen als verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet opgenomen. De belangrijkste artikelen zijn:

- Artikel 8: het is verboden beschermde planten te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei wijze van hun groeiplaats te verwijderen.
- Artikel 9: het is verboden beschermde dieren te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.
- Artikel 10: het is verboden beschermde dieren opzettelijk te verontrusten.
- Artikel 11: het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde dieren te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12: het is verboden eieren van beschermde dieren te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Ontheffing

Bij werkzaamheden waarbij een schadelijk effect optreedt voor beschermde soorten, is een ontheffing of vrijstelling nodig op de in de wet gestelde verbodsbepalingen (artikel 8 tot en met 18). In artikel 75 van de Flora- en faunawet wordt de mogelijkheid geboden om ontheffing aan te vragen op de verbodsbepalingen.

De bevoegdheid om een ontheffing te verlenen in het kader van artikel 75 van de Flora- en faunawet ligt bij de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Een aanvraag tot ontheffing kan worden ingediend bij Dienst Regelingen van het Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

Bij de ontheffingverlening gelden, afhankelijk van de status van de soort, verschillende voorwaarden waaraan voldoen moet worden. Onderscheid wordt gemaakt in een lichte toets en een uitgebreide toets.

De lichte toets geldt voor algemene soorten en overige soorten (categorie 1 en 2; zie vrijstelling). De lichte toets houdt in dat de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding).

De uitgebreide toets geldt voor soorten die in bijlage IV van de Habitatrichtlijn zijn opgenomen, voor soorten van bijlage 1 AMvB artikel 75 en voor beschermde vogelsoorten (categorie 3; zie vrijstelling). De uitgebreide toets houdt in dat:

- de werkzaamheden het voortbestaan van de soort niet in gevaar mogen brengen (doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding) en
- er geen alternatief is voor de activiteiten en
- er sprake is van groot maatschappelijk belang (zoals volksgezondheid, openbare veiligheid et cetera) en
- de werkzaamheden zodanig worden uitgevoerd dat er sprake is van zorgvuldig handelen.

Vrijstelling

In het 'Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen', ook wel AMvB artikel 75 genoemd, zijn (onder andere) een aantal wijzigingen rondom ontheffingen en vrijstellingen beschreven. In het kort houdt de wijziging in dat niet altijd meer een ontheffing noodzakelijk is. De vrijstellingsregeling bevat vrijstellingen voor activiteiten die vallen onder:

- bestendig beheer en onderhoud (ook in landbouw en bosbouw),
- bestendig gebruik en
- ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen. Hierbij is onderscheid gemaakt in drie categorieën, waarin soorten zijn ingedeeld op basis van zeldzaamheid en kwetsbaarheid.

Tabel 1 – Algemene soorten

Voor deze soorten geldt de lichtste vorm van bescherming. Als de werkzaamheden of activiteiten vallen onder de hierboven beschreven activiteiten, dan geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen van Artikel 8 tot en met 12 van de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets. Uiteraard geldt wel de algemene zorgplicht.

Tabel 2 – Overige soorten

Deze soorten genieten een zwaardere bescherming. Er geldt alleen een vrijstelling als sprake is van werkzaamheden of activiteiten zoals hierboven beschreven én indien gehandeld wordt volgens een, door de Minister van LNV, goedgekeurde gedragscode. Indien niet gewerkt wordt volgens een gedragscode, kan het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk zijn. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de lichte toets.

Tabel 3 – Soorten, genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in bijlage 1 AMvB artikel 75

Deze soorten genieten de zwaarste bescherming. Ook al is sprake van werkzaamheden zoals hierboven beschreven, dan hangt het van de precieze aard van de werkzaamheden af of een vrijstelling met gedragscode geldt, of een ontheffing noodzakelijk is. Voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting geldt altijd dat voor deze soorten een ontheffing moet worden aangevraagd. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de uitgebreide toets.

Vogels

Vogelsoorten zijn niet opgenomen in de hierboven genoemde categorieën. Alle vogels in Nederland zijn gelijk beschermd, conform de Vogelrichtlijn. Werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waarvoor nesten of vaste- rust en verblijfplaatsen worden verstoord, zijn verboden. Voor werkzaamheden of activiteiten zoals hierboven genoemd geldt een vrijstelling, indien gehandeld wordt volgens een, door de Minister van LNV, goedgekeurde gedragscode. Indien niet gewerkt wordt volgens een gedragscode, is het aanvragen van een ontheffing noodzakelijk. De aanvraag wordt beoordeeld volgens de uitgebreide toets.